

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani veljaja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani veljaja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljaja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljaja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 238.

V Ljubljani, v sredo 15. oktobra 1884.

Letnik XII.

Deželni zbor kranjski.

XI. seja, 14. oktobra 1884.

(Konec.)

Dr. Poklukar potem poroča o deželnih doneskih za vravnovanje Save. Bremena, ki se nakladajo deželnemu zakladu, so čedalje huje; že letos bo treba priklado za šolske potrebščine povikšati za 2 odstotka; ako se ustanovi kmetijska šola na Dolenjskem, bo to prizadejalo novih stroškov. Ceste že zdaj silno veliko stanejo, letine pa so slabe in revščina po deželi velika. Toraj dežela ne more veliko dati za vravnovanje Save. Nekaj pa vendar hoče storiti za to, toraj finančni odsek predlaga:

„S hvaležnim priznanjem za odobrene načrte vravnovanja Save od Črnuč do Dola in za bogato državno podporo v ta namen — zaveže se dežela Kranjska v nadi, da bode država vsako leto do dokončanih teh del naklonila vsaj toliko svoto kakor za l. 1884, po svojih slabih denarnih močeh v ta namen staviti v deželni proračun za omenjeno dōbo vsako leto 2000 gld. V ta namen naroča deželnemu odboru, da iz kredita privoljenega pri deželnem zakladu „v podporo za javne vodne stavbe“ l. 1885 v ta namen obrne 2000 gld.“

Ta predlog se sprejme brez ugovora.

Dopis c. kr. deželne vlade o pristojnosti glede nalaganja vstanovnega imetka se vzame na znanje, ravno tako se poročilo deželnega odbora v § 4. letnega poročila z odobrenjem vzame na znanje.

Mesečna plača odgonskih sprevodnikov Janeza Schiffrerja in Karola Novaka pl. Giftberga se od 25 gld. povikša na 30 gld., učiteljski vdovi Magdaeni Kratochvil se dovoli za njo in za njene otroke milostna pokojnina 100 gld. za tri leta.

Gledé prošnje občine Šent-Rupert za nižjo vžitnino od vina slabeje vrste se sprejme sledeči predlog upravnega odseka:

Visoka c. kr. vlada se nujno prosi, na bi blagovolila kakor hitro mogoče določiti vse, kar je potrebno, da se v občini Bistrici (glavna občina Šent-Rupert) v Novomeškem okrogu vžitninski davek za vina najnižje vrste pobira po izrednem tarifu na

podlagi dosedanje 50letne prakse v izvršitvi dekreta dvorne komore 25. januarja 1834, št. 4013, zbirka provincijalnih postav za Ljubljanski gouvernement, 16. zvezek leta 1834.

Prošnja občine Ajdovce in Dvor za uvrstenje občinskih potov Berbovec-Podlipa med okrajne ceste, se izroči deželnemu odboru, da reč preišče in v prihodnjem zasedanju o njej poroča.

Dr. Poklukar poroča o prošnji raznih občin za uvrstenje njih cest med deželne ceste.

G. Detela naznanja, da je deželni odbor vsestransko pretresal vprašanje gledé deželnih cest, in se obrnil do raznih drugih odborov z vprašanjem, kako je tam. Drugo leto, misli, bode deželni odbor zamogel deželnemu zboru predložiti dotične svoje nasvete.

Tudi g. Pakiž povdarja, da je zadnji čas važnejše ceste po deželi uvrstiti med deželne ceste, zato priporoča k predlogu upravnega odseka še postaviti, da se deželnemu odboru naroča, že v prihodnjem deželnem zboru izročiti načrt postave o deželnih cestah.

G. Robič meni, da bo to deželi prizadejalo veliko stroškov in se bo zopet povikšala priklada.

O tej reči govori še Detela in dr. Vošnjak, ki meni, da bi bile deželne ceste deželi na škodo in da zato ne more podpirati gosp. Pakiževega predloga.

Po konečni besedi poročevalca dr. Poklukarja se sprejme nasvet odsekov, da se omenjene prošnje izroči deželnemu odboru v rešitev.

Prošnja Jožefa Ličana iz Il. Bistrice za brezplačno oskrbovanje njegove hčere Jovane v deželni blaznici se reši s tem, da se ti stroški prevzemo na deželni zaklad s pridržkom povračila do tje, da se Jožef Ličanove premoženske razmere zboljšajo.

Dr. Mošé poslednjič poroča o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1883. Skupnih dohodkov je bilo 816.611 gl. 30 1/2 kr., stroškov pa 766.044 gl. 33 1/2 kr.

Baron Apfaltrern graja sostavo računa, češ, da v računskem sklepu ni zneska za deželno slavnost, da ne vé, kje onih 65.000 gld. tiči, da je

ravno tako lahko kak drug znesek kam podtaknjen, da nekaj sumi in da bode morda kaka finančna katastrofa zadela deželno blagajnico, da toraj on ne more potrditi računskega sklepa.

G. Murnik dobro zavrača g. barona, da bi se bil lahko prepričal o resničnosti računskega sklepa, in da so bili prej, ko je imela njegova stranka večino, računi ravno tako sestavljeni. Sicer pa se ravno zdaj priporoča sklep, da naj deželni odbor v prihodnje računske sklepe v bolj jasni obliki deželnemu zboru predloži.

Dr. Vošnjak zavrača sumničenje deželnega odbora in pravi, da ni naša večina kriva, ako so deželne finance v neredu, ampak da to je zakrivila prejšnja večina, ki nam jih je zapustila.

Poročevalec dr. Mošé omenja, kje so zaračunjeni zneski, ki jih g. baron pogreša, obžaluje pa tudi on, da se računski sklepi v tako nejasni obliki predlagajo.

Sprejmo se naslednji predlogi finančnega odseka:

„1. Računski sklep kranjskega deželnega zaklada za l. 1883 in glavni pregled gospodarjenja s premoženjem kranjskih deželnih zakladov za leto 1883 (Priloge 11.) se z odobrenjem na znanje vzameta.

2. Deželnemu odboru se naroča, da iztirja zastanke doklad k posrednim davkom za poprejšna leta v znesku 3444 gld. 38 kr., in deželnemu zboru o tem poroča v prihodnjem zasedanju.

3. Deželnemu odboru se naroča, naj ukaže, da se pri stroških v IX. rubriki: „Subvencije in posojila za cestne stavbe“ — ne zaračunijo v jedni tekoči številki, marveč da se subvencije za cestne stavbe posebej in posojila posebej zaračunijo.

4. Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnje računske sklepe v bolj jasni obliki predlaga deželnemu zboru.“

Baron Apfaltrern se izgovarja, da v rubriki 22. ni mogel iskati stroškov za deželno slavnost, da je bila graja njegova opravičena.

G. Mošé odgovarja, da bi bil on to pojasnil, ko bi ga ne bil deželni zbor oprostil branja celega računa.

22.

LISTEK.

Mladega Gašparja življenje in trpljenje.

Prosto poslovenil I. S. Gombarov.

(Dalje.)

XIV. Poglavje.

O Gašparjevem veselem življenju in visoki časti kot zadušeni dijak, zavoljo česar zbeži z doma ter spet študent postane. Nesreča pa ga še vedno povsod preganja.

In ravno tako se je ubogemu Gašparju godilo. Skodoželjni babji jeziki so že davno glas o njegovem odpustu iz šol domov prinesli, in zavoljo tega so ga zdaj ravno tako nevoljno doma sprejeli, kakor bi ga bili veselo, ko bi se vrnil kot novomašnik.

Ni bilo ust, ki se mu ne bi posmehovale, ne očesa, ki ga ne bi pisano gledalo, ne srea, ki mu ne bi hudo želelo; nihče ga ni hotel pozdraviti, nihče prijazne besede ž njim govoriti, sam je moral hoditi, kakor bi bil okužen. Tako so se proti njemu vsi obnašali, tudi njegovi domači. Hotel je toraj neko popoldne svoji nevolji oditi ter je šel v Konjice.

Tam so ga srečale nekatere gospe, ki so mislile, da je še Gašpar študent in da bo pač kmalu že gospod, in so ga vprašale, kako dolgo še mora študirati. Gašparju je vsa kri v glavo stopila, kajti radovednim gospem ne bi rad povedal, da je iztiran iz študij, lagati pa tudi ni hotel, delal je toraj, kakor minister, kedar ga v zbornici z neprijetnimi interpelacijami ali vprašanji silijo kaj povedati kar noče ali ne sme; skušal si je pomagati z besedami brez pomena ter je z resnim obrazom pripovedoval, koliko tisoč ovir včasih študentu nasprotuje, katerih skoro ni mogoče premagati, ali saj ne naprej vedeti. Med tem ko ga gopé sočutno poslušajo, pristopi pa mož, ki je vedel, kako je z Gašparjem, in brez obzira in obotavljanja začne gospem pripovedovati: „Mislite morebiti, da je še ta pošten študent in da se za gospoda uči? Kaj še, to je iztiran tepec!“ Vse so na to začele Gašparja debelo gledati in prestrašene, kakor bi bil on divja zver so mu hrbet obrnile in zbežale, da še se ozrle niso več na nj; samo ena ga je še enkrat pogledala, pa tako na priliko, kakor pogleda bazilisk (zmaj) svojo žrtvo.

Od tistega časa bil je Gašpar še bolj tih in zamišljen. Zdaj že več znal ni, kaj se pravi vesel

in dobre volje biti. „Pa vendar mora iti“, je dejal sam pri sebi, „če tudi samo za to, da hudobnemu svetu jezik zavežem“. Šel je toraj spet v Maribor, delal strašno kisel obraz in prosil, da bi kamen omečil, naj ga iz milosti spet v šole sprejmejo, on hoče od zdaj biti vzgled in uzor vsem dijakom. Pa kaj mu je vse to pomagalo! Moral je spet iti, od koder je prišel, vse prošnje so bile zastoj.

Zdaj na svetu res ni imel nič družega, nego žalostno srce in slabo spričevalo. Pač slaba popotnica za daljno življenje! Spet je hotel iti domov in ves zamišljen stal je na Dravskem mostu v deroče valove gledajoč, kar ga nekdo trdno po rami vdari in mu smeje se reče: „Gašpar, misliš mar v Dravo skočiti? Pusti še zdaj to, saj so tudi meni dali slabo spričevalo, da menda slabšega niso mogli, pa sem vendar vesel dijak, ker mi čemerni gospodje profesorji pač zamorejo Mariborske šole, ne pa sveta zapreti. Čuj, prijatelj, jaz ti nekaj povem. Pojdiva v Karlovec, tam bodo naju radi sprejeli in bodo še veseli, če se jim ondi za šolo oglasiva. Ali greš z menoj?“

Gašparju so te besede sicer dopadle, a vendar je ugovarjal: „Kako bova prišla v Karlovec in kako se ondi preživela med ptujci, brez denarja, brez

Konečno g. Klun stavi predlog, da naj g. deželni glavar na dnevni red prihodnjih sej deva vse od odsekov dovršene predloge, ako jih tudi gg. poslanci nimajo 48 ur prej v rokah.

Ta predlog se sprejme soglasno, potem pa se ob 1/2 2. uri seja sklene in prihodnja seja napové na četrtek 16. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Pospeševanje vstanovitve obrtnijskih strokovnih šol za domačo industrijo.

(Konec.)

Deželnemu odboru zdi se potrebno, da o priliki, ki se govori o tem predmetu, tudi opozorja na to, da se je z vprašanjem o vpeljavi obrtnijskih strokovnih šol na Kranjskem pečala tudi trgovinska in obrtnijska zbornica v Ljubljani kakor tudi mestni zastop Ljubljanski.

To vprašanje razpravljala je tudi stalna ministerijalna komisija za obrtne šolske zadeve l. 1872. Naučno ministerstvo dalo je z ukazom dne 20. sept. 1872, št. 10.867, za takrat vstanovljeno obrtnijsko nadaljevalno šolo v Ljubljani donesek 2000 gold. ter dovolilo letni donesek 2000 gold. v pokritje vsakoletnih stroškov. Visoko naučno ministerstvo vodila je pri tem ta misel, da se z nadaljevalno šolo, ako se dobro podpira, omogoči začetek celodnevne srednje obrtnijske šole, tako, da podpore, namenjene nadaljevalnim šolam, pridejo na korist obrtnijski srednji šoli, ki jo je v svojem času vstanoviti. Vstanovitev obrtnijske srednje šole bila je ta čas že sklenjena, ter so se učni pripomočki, nakupljeni iz vstanovnega doneska 2000 gold., z ozirom na to, da se bo poduk na Ljubljanski obrtnijski šoli podaljšal na tri ure, že izbrali. Upanje, da se bode taka šola kmalo dosegla, pa je zginilo že leta 1875, ker v letnem poročilu c. kr. ministerstva za uk in bogočastje za leto 1875 mesto Ljubljana ni bilo navedeno med onimi mesti, v katerih naj bi se vstanovile državne obrtnijske šole.

Nekoliko odškodovanja more se pač videti v tem, da je ekselence gospod minister za uk in bogočastje z ukazom dne 10. marca l. 1881 vstanovil tri štipendije po 300 gold., ki se vsako leto morejo podeliti trem nadarjenim mladim obrtnikom, ki so nadaljevalno šolo v Ljubljani s posebno dobrim uspehom obiskovali, da jim je potem na državni obrtnijski šoli v Gradci dobro obrtnijsko strokovno izobraženje mogoče.

Vprašanje gledé obrtnijskih šol na Kranjskem razpravljalo se je v centralni komisiji l. 1883, ne da bi se bilo ugodno rešilo.

V tekočem letu je tehnični nadzornik obrtnijskih strokovnih šol in pravi profesor na javni c. kr. tehnični višji šoli na Dunaji, vitez Leopold Hauße, industrijalne razmere v Železnikih, v Kropi in Kamni Gorici temeljito pretehtaval, ker je trgovinska in obrtna zbornica vstanovitev strokovne šole za omenjene kraje vnovič sprožila. Z dopisom dne 10. jun. l. 1884, št. 5262, je c. kr. deželna vlada trgovinski

in obrtnijski zbornici prijavila, da je po naznanilu ekselence gospoda ministra za uk in bogočastje, došlega ji z ukazom dne 21. maja t. l., št. 8569, omenjeni nadzornik o vspehu njegovega poizvedovalnega popotovanja poročal in nasvete stavil. Kakor se iz poslanega poročila omenjenega strokovnjaka in iz drugih opazovanj razvidi, je brezdvomno, da je gospodarsko stanje prebivalstva, ki se pečá z izdelovanjem žebeljev, neskončno žalostno ter da se more le zboljšati, ako bi se posrečilo, prebivalstvu preskrbeti drugi boljši posel.

Od prebivalstva samega ni pričakovati, da bi samo dalo nagib k temu, in vsled tega se je od več strani nasvetovalo, da ima država to zadevo pospešivno posredovati ter dati pripomočke v ta namen, da se privadijo delavci za kak drugi prisluzek.

Ekselence gospod minister sicer že zdaj ne more zatreti pomislekov — in ta bojazen vlada tudi drugod — da bode podpora, ki naj bi se dala, imela med prebivalstvom samim svoje nasprotnike, in da bode z ozirom na pregloboko vkoreninjeno revščino ter pri previdnem pomanjkanji podjetnikov denarja in kupčijskega razuma jako težavno vpeljati in vdomačiti kako novo industrijo.

Vsejedno pa bode ekselence gospod minister na to zadevo svojo popolno pozornost obračal ter skrbel da se bode v centralni komisiji za obrtnijski poduk temeljito prevdarjala.

Na sprva omenjeni ukaz ekselence gospoda ministra pričela je c. kr. deželna vlada ob enem po okrajnih glavarjih v Radovljici in Kranji dotične obravnave v zmislu nasvetov profesorja viteza Hauße z občinskimi zastopi Kropa, Kamna Gorica in Železniki, katerim se je naročilo, da poročajo, ali priznajo, da je njihovim obrtnijam na korist, ako pošlje vlada zvedene učnike in mojstre, da bi prebivalstvo omenjenih krajev sledeča dela praktično učili, kakor: tehnično pravilno izdelovanje motik za vrtnarje, jeznike in vincarje, potem sekir vsake vrste za tesarje in drvarje, dalje krampov in lopat za potrebe na železnicah, vzdigovalnih in kamnolomnih priprav (orodja), cokelj in nakoval, toporov in kladivov za razne obrtnije; o kovanji cev, oziroma polagoma o kovanji puškinih cevij in o izdelavanji drugih puškinih delov; dalje se je imenovanim občinam ob enem naročilo, da se zedinijo v tem, kateri kraj naj bi se določil kot središče za eventualno podučevanje ter kako naj bi se skrbelo za skupno pokritje stroškov za potrebne prostore, za kurjavo, razsvitljenje in snaženje; gledé prostorij se je pristavilo, da bode treba, ako se bode potreba pokazala, preskrbeti jedno sobo za vodjo in štiri prostorne in svitle sobe učilnice.

Deželni odbor je to s posebno zadovoljnostjo na znanje vzel ter pričakuje, da bode slavni deželni zbor vstanovitev strokovne šole za omenjene kraje z dovoljenjem podpore pospeševal.

Prej pa, ko stavi deželni odbor na podlagi tega poročila svoje nasvete, misli, da mu je treba slavni deželni zbor opozoriti tudi na sledečo, od centralne komisije za obrtnijski poduk v svoji seji dne 31. januarja l. 1882 enoglasno sklenjeno resolucijo: „Centralna komisija postavi za vstanovitev obrtnijskih stro-

kovnih šol v prihodnjih letih od 1. januarja 1884 naprej to načelo, da se take naprave le takrat morejo nasvetovati, ako je gledé enega kraja dokazano, da se nahaja tam kaka obrtnija, ktera je tolikega obsega, zmožnost njenega razvoja toliko brezdvomna, in stvarni značaj tako jasen, da se tudi posebni obzir dobro spozna, v katerem se kaže potreba, da se pospešuje s podučevanjem.“

Nasveti deželnega odbora bili so, kakor smo že poročali sprejeti soglasno brez vsakterega ugovora.

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. oktobra.

Notranje dežele.

V *dolenje-avstrijskem deželnem zboru* imeli so na dnevnem redu postavlo o preganjanju postopačev in potepuhov. Mnogo govornikov oglasilo se je za njo in so jo vsak po svoje vtemeljevali; tako pa, kakor konservativni poslanec monsieur Knab ni nobeden žebila v glavo zadel. On pravi, da današnjim rokavničarjem ni nikjer drugod treba iskati vzroka in zibel, kakor v prepričanem verskem prepričanju, v omajanih družinskih razmerah in v vničnem narodno-gospodarstvu in slabem socijalnem stanju. Da se temu opomore, je le eno potrebno in to je naprava naselbin, kjer se bodo lenuhi ločili od nesrečnih, t. j. takih, ki so po nesreči zabredli v položaj, da so nekoliko časa brez dela postopali in so morda ravno tedaj zasačeni bili. Dežela bo zidala posilno delalnico za 600 prisiljenecv ter si ob enem pridruže pravico že obstoječo, ki jo ima v Weinhausu, še na dalje obdržati ali pa opustiti. — Naj pogledamo, kamor nam drago, povsod se vidijo žalostni nasledki liberalnega gospodarstva prejšnjih ministrov, toda nikjer se taisti bolj očitno ne kažejo in niso nikjer bolj za svarilen izgled, kam liberalna izgoja, to je, brezverska izgoja človeka pripelje, kakor ravno pri ogromnem številu potepuhov in postopačev, ki so se v malo letih tako narastli, da so celi državi v veliko nadlogo, ter povsod gledajo, kako bi se jih odkrižali.

Kakoršen koli časniki v roke vzameš, povsod štrli ti z debelimi črkami „*lex Kvičala*“ in zopet le „*lex Kvičala*“ nasproti. Ta ali drugi se bo morda radovedno vprašal: kaj pa je to: „*lex Kvičala*“? Nič drugega nego predlog poslanca Kvičale, ki ga je stavil v Pražskem deželnem zboru gledé šolstva na Českem, da naj vsak otrok obiskuje le tisto šolo, kjer se podučuje v njemu razumljivem, toraj materinem jeziku. Nobeno otroče českega rodu se toraj ne sme vpisati za prvi poduk v nemško šolo in nobeno rojeno Nemče ne sme si iskati prve modrosti v českem abecedniku. Profesor Kvičala je spoznal resnico, da se je pri otroku le tedaj pri primerni marljivosti uspešnega napredka nadjati, kekar se mu to, kar se mu predlaga, pové v domači besedi. Nemci so za to skrivnost že vedeli, še preden se je Kvičali sanjalo, da se bo kekdaj za taisto v deželnem zboru oglasil; zato se pa tudi tako poganjajo za šole z nemškim jezikom v ktere se potem vse od kraja potiska, kar je poduku namenjenega. Pri vsem tem je velika sreča za Slovence, da so preko Nemcev toliko bolj nadarjeni, da jim je mogoče v jeziku, ki ga ne umejo, dolgo let uspešno z Nemci tekmovali, konečno pa jih navadno še prekosé, kekar se v drugem s kraja jim nerazumljivem jeziku toliko izobražijo, da mu pridejo do njegovih lastnosti, kar

obleke, brez knjig. In kaj potem, ko bi naju še tam doli ne sprejeli, čemur se po svojih slabih pričevalih ne bi mogla čuditi!“

Prijatelj pa je vse Gašparjeve ugovore pobil, rekoč: „Popotovala bova peš, kakor apostoli, in gredoč „fehtala“ (prosila), kakor rokodelski pomagači. V farovžih pač spričeval ne bova smela kazati, sicer bi dobila več dobrih nauk, kakor darov, nasproti pa bova še tudi pri kmeticah s sladkimi besedami toliko dobila, da se nasitiva.“

Zdaj je tudi Gašpar bil voljen in takoj se napotita, tako, da sta prišla tretji dan zvečer — na praznik vseh svetnikov v Karlovsko predmestje. Iz usmiljenja sta dobila ondi v leseni bajtici prenočišče, pa ne posebno prijetno, kajti bajta je bila tako nizka, da je vsak, ki je zraven stal, bil v vedni nevarnosti, da si čelo na stropu ne razbije, v bližnji cerkvi sv. treh kraljev pa so celo noč zvonili, da vkljub trudnosti nista mogla spati. Komaj sta dočakala dneva. — Gašpar je svojo nekoliko zmeršeno lepoto popravil ter šel naravnost v gimnazijo, da bi se ravnatelju predstavil in njegovi milosti priporočil. To je bil bavarski frančiškan, ki je bil vsled dvomljive ljubeznjivosti ondašnje vlade na Avstrijsko zbežal. Bil je jako učen, ponižen in pobožen mož, do kterega je vsakdo v prvem trenutku zaupanje dobil. Gašpar

se mu je nizko priklonil, kakor lačen pisac mogočnemu odvetniku ter je pokazal svoje spričevalo, pa od prejšnjega leta, ker zadnjega si ni upal pokazati, ampak tega je držal v tresočih roki med drugim papirjem. Ravnatelju pokazano spričevalo ni posebno dopadlo, to je Gašpar že na njegovem obrazu videl ter se je začel samega straha na celem životu tresti. In da še je k strahu prišla nesreča, padlo mu je Mariborsko najslabše spričevalo iz rok, in ravnatelj se je hitro pripognil, ga pobral in z velikim začudenjem prebral. Gašparja je po celem životu mrzel pot obil in v ušesih mu je zašumelo, kakor da bi mu že sodnjega dne tromba na uho donela. Ko bi mu v tem trenutku bil kdo rekel: „Gašpar, zdaj boš ob glavo djan“, mislim, da bi mu odgovoril: „Bog vam plati!“ Tako mu je bilo pri sreč.

Ali ravnatelj je bil blag mož, ki je z revnimi dijaki imel srčno usmiljenje. To mu je rekel: „Spričevalo imaš res slabo. Ko bi le ne bil počel študirati, ker ti za tako težavno reč manjkajo potrebne zmožnosti. Vendar jaz te hočem iz milosti sprejeti, ker že tako dolgo študiraš in kažeš dobro voljo. Vem sicer, da k nam radi iztirani dijaki zahajajo, pa moj Bog, taki reveži morajo tudi neke zavetje imeti, kjer se mesto pravice milost deli. Ti si torej zdaj v „poezijo“ (peti gimnazijalni razred) sprejet.“

To so bile za Gašparja vesele besede; zdaj je imel le edino žalost, da je bila možna prazna. Toraj so se za-nj nekdanje skrbi zopet začele. Najprej si je poiskal stanovanje. V najslabši bajti v predmestju je potrkal in bil sprejet za štiri dvajsetice na mesec. To pa je bila grda beznica, kjer so se najslabši ljudje zbirali. Poprej tega Gašpar ni vedel, zdaj pa ko je vedel, ni znal, kam bi drugam šel. Ostal je toraj ondu in sklenil, da ne bode nič videl, nič slišal in vsakega greha se ogibal. To je pač lepo spričevalo za mladega človeka, ki nima drugega čuvanja, nego lastno vest!

Toda nadloge so vedno rastle, kakor voda ob povodnji. Ker ni videl druge rešitve, osrčil se je in pisal sestri tako žalostno pismo, da so Ovidijeve žalostinke proti temu, kakor kake štajarske poskočnice; Gašpar bi se skoro bil sam razjokal, ko je pismo prebral, tako žalostno je popisal svojo nadlogo ter dostavil prošnjo za hitro pomoč. Ker pa pismo ni bilo frankirano in bi morala sestra 10 kr. plačati zanj, ni ga hotla sprejeti, in tako je izborni popis Gašparjevih nadlog potoval nazaj v Karlovec. Tam je bilo pismo dolgo za drotno mrežo na pošti izpostavljeno in Gašpar je pred njim lahko premišljeval, koliko se sme človek na svoje ljudi zanašati.

(Dalje prih.)

se vé, da zopet mnogo truda in osobne pridnosti zahteva. Da se slovanski mladini to, skoraj bi rekli, orjaško delo prihrani, predlagal je Kvičala v Pragi, naj se vsaka narodnost posebej podučuje, Čehi v českih, Nemci v nemških šolah. Pri nas pa je sklenil kranjski deželni šolski svet, za slovensko mladino nemški poduk v normalki!!!

Herbstov predlog v *českem deželnem zboru* o razločitvi nemških občin od českih okrajev in zopet narobe, izročil se je bil dotični komisiji. Ta ga je pretresla ter ga deželnemu zboru izročila z naslednjim predlogom: „Slavni deželni zbor naj sklene: Povsod, kjer ena ali druga narodnost po mešanih okrajih izrazi željo po razločitvi iz dotičnega okraja in po novi omejitvi po jezikovnih razmerah, kolikor to ravno dopuščajo gospodarske, zemljepisne in druge razmere, naj se ji vstreže z razločitvijo okraja ali tudi celó z napravo novih okrajev sodniških. Kedar se toraj kako tako zahtevanje stavi na deželni odbor, naj taisti takoj prične preiskavo ter naj se zarad daljšega postopanja v tej zadevi sporazume z vlado“. Manjšina 5 glasov je pa objavila svoj dotični predlog, katerega bo, ako treba, dr. Herbst vtemeljeval. Glasi se: „Cesarska vlada se poziva, da predloži deželnemu zboru že v bodočem zasedanju načrte, po katerih se bodo okraji, ki so sedaj sestavljeni iz mešanih narodnosti, ločili v okraje z eno samo narodnostjo ter naj bi se izločene dotične soseske priklopile drugim okrajem, kjer se njihov jezik govori, ali pa, če jih je zadosti, naj se združijo v posebne okraje, v katerih bo le ena narodnost zastopana.“

Dva trda kamna, pravijo, da nikdar ne zmeljeta lepe in dobre moke. Taka kamna smeta se imenovati madjarski naučni minister in pa Reški šolski svet. Prvi gleda po *Reki* vedno le na madjarske očala, drugemu se pa ondi zopet vse le v laških barvah nasproti blišči. Vsled tega se je ondi primerilo letošnjo jesen, da je ogerski naučni minister po dotični postavi imenoval za dve spraznjeni mesti moderne in klasične filologije dva profesorja: Aleksandra Körösi in Samuela Szabo. Imenovanje napravila sta se na daljno in v naravnem oziru jako lepo inobčudovanja vredno pot iz Budapešte preko Zagreba v Reko. Ondi nastopita svoji službi, ob enem pa prosita, naj bi ju, kakor postava zahteva, Reški šolski svet v službi potrdil. Ta je pa rekel, da mu je jako žal, da ne more, ker dotična nista popolnoma zmožna laškega jezika, ki je na Reški višji gimnaziji učni jezik. Mesec dni je že preteklo, zadeva pa še vedno ni rešena. — Kako je že nekdanj pel slovenski pesnik Boris Miran: „da Slovenci smo potrpežljivi osli!“ ali kako že. Povsod na okoli zbadajo nas z izgledi v oči, da bi človek kar prijel lahko za nje, in vendar se pri nas v javne deželne in cesarske službe sprejemajo ljudje, ki ne znajo niti površno, kaj se le popolnoma našega jezika.

Jako šepav na vse strani je načrt adrese, katero misli *ogerska gosposka zbornica* izročiti vladarju za odgovor na prestolni otvorilni govor, ki je bil po vsem tako izboren, da so se vsi pomenljivejši časniki hvalevredno o njem izjavili. Načrt adrese pa, ki ga je gosposka zbornica osnovala, svojim udom razdelila in ga kroni izročiti misli, je ravno nasprotna, senčna stran prestolnega govora. Kar presvitla krona v prestolnem govoru omenja hvalevrednega, hvali se kakor v slabem odsevu i v načrtu; kar krona želi, da bi se opustilo, deloma predrugačilo, tudi načrt adrese mežasto pritrdi: „da, da, saj smo tudi mi že mislili, da bo najbolje tako“. Kako vse drugačega duha je načrt adrese, katerega je predložila skrajna levica svojim pristašem, in ki je našim čitateljem že znan iz ene prejšnjih števil „Slovenčevih“. Ondi se čuti samolasten in krepek duh zavestne stranke, tukaj pa je le še poslednji napor njegov, poslednji poskus da bi se dvignil, toda ne more se več; onemogli duh ogerske gosposke zbornice si sam daje spričevalo, da je on počitka, zbornica sama pa preosnove silno potrebna. Z medlim, onemoglim glasom poslavlja se onemogli duh od javnega življenja in od presvitle krone pojemajoč v besedah: „Morituri te salutant!“

Vnanje države.

Rekli smo, da se je *Srbija* gledé priklopa turških železnic na srbske obrnila do Avstrije, naj ji ta pomaga, da bodo Turki železnico iz Skopljeja do Vranje dodelali. Avstrija si v tej zadevi ni dala dvakrat velevati, kajti kakor Srbiji ravno tako je njej na tem ležeče, da se Dunaj čem preje tem bolje zveže z egejskim morjem in preko Bolgarije pa s Carigradom. Kakor se v „Pester Lloyd“ bere, je avstrijska vlada v Carigradu dotične korake že storila. Koliko se bo pa v tem oziru z lepo opraviti dalo, je pa zopet drugo vprašanje, kajti turška malomarnost in zanikrnost je po Evropi že tako znana, da bi bilo odveč, še o nji govoriti. Avstrija je sicer s Turčijo jako dobra prijateljica, toda v denarnih zadevah se pa tudi najboljše prijateljstvo skrha in pškavo postane. Kakor hitro bi Turčija ne prišla najdalje že bodočo spomlad za lopato, da dovrši zvezo med Skopljem in Vranjo, prisiliti bi jo morala Avstrija k temu; kar bi se tem boljše zgodilo, ker ste si Avstrija in Rusija dobri prijatelji. Tako dolgo, kakor se že črnogorsko-albansko mejno vprašanje med Turčijo in Črnogoro vleče, se železnično vprašanje med Avstrijo in Turčijo nikakor ne sme!

Premalo smo povedali pred nekoliko dnevi, ko smo pravili, da se bo *Poljakom* po rusko-poljski zemlji vreme sprevedrilo le v administrativnem in sodniškem oziru. Tudi v narodnostem oziru sijale jim bodo prav kmalo lepše zvezde. Vsaj hrvaškemu učenjaku dr. Račkiju, bivajočemu te dni v Petrogradu, obljubili so ondi, da se bodo Poljakom prebivajočim po bivšem kraljestvu poljskem dale vse pravice, katere se le s podaništvom strinjajo. Uvedel se jim bo poljski jezik v šolo in urade; njihovi običaji in zgodovinski spominki se jim bodo spoštovali, kajti Poljaki živeči po kraljestvu poljskem so narod, ki si je svojo celostnost ohranil. Slabeje se bo pa godilo v tem smislu tistim Poljakom, ki živé raztreseni po Litavskem in Podolskem ali v tako imenovanih „zapadnih krajih“. Tistih Rusija ne smatra za kompaktno skupino, temveč za priseljence in tudi z njimi na ravno tak način postopa, kakor bi bili rojeni ruski podaniki nemškega, laškega, armenskega ali bolgarskega rodu. Oni lahko postanejo ruski uradniki ali častniki, toda priučiti se morajo ruščine, kakor vsak rojen Rus, ako hočejo kaj doseči.

Izvirni dopisi.

Iz Št. Vida pri Zatičini, 13. oktobra. (Varuj se igre s tujcem, ki ga ne poznaš.) 13. t. m. je bil somenj v Št. Vidu. Na somenj pa pridejo razni ljudje; tako je bilo tudi pet tujcev raznih narodov, in ti so v krčmi igrali. Eden domačih fantov je poskusil z njimi igrati. Čez nekaj časa se skregajo, za 20 kr. se stepó, in eden tujcev je fanta, ki je z njimi igral, z nožem sunil do smrti; drugega v levo stran nad srcem; ta se morebiti še ozdravi, če prav je bil v veliki nevarnosti; tretjega v roko nad komolecem, četrtega v roko za pestjo, drugi so se pa pozgubili. Nesrečnežu je na vratu pod desnim ušesom žilo prerezal, in je bil z enim vdarcem v petnajstih minutah zdrav in mrtev. Kaj bo pa tam, kjer se je prebudil! Fantje, varujte se igre in popivanja, ponoči pa zlasti s tujci, ki jih ne poznate. Ranjcega je nekdo svaril malo poprej: Varuj se tega človeka, pa ga ni ubogal. Ti tujci so bili srditi grozovitneži, tako so se še potem, ko so bili že vklenjeni, orožnikom zoperstavili hoteli.

Od sv. Marjete poleg Rimskih Toplic, 13. okt. Ni še mnogo dni preteklo od tistega dneva, ko sta dva roparja pol ure od nas krčmarico Klenovškovo pri belem dnevu ob cesti ubila, ko se je novo zločinstvo tukaj zgodilo. V noči od sobote na nedeljo, 27. septembra, je neki hudobnež pri zakristiji skozi okno v cerkev vlomil, altarski darovalnik strl, ter vzel denar, kolikor ga je bilo, namreč 10 do 12 gold., katere so večinoma topliški gostje, ki pridejo v cerkev molit, darovali. Tat je moral domač človek biti, ki je vse razmere natanko vedel, in ker ni drugega nič vzel kakor denar, akoravno je mimo keliha v žagradu šel. Tim bolj čudno je tatovo ravnanje, da se je predrznil ravno tisto noč v cerkev vlomiti, ko so celo noč romarji k sv. Mihaelu pri Laškem tikoma mimo cerkve hodili, in je bila lepa svitla noč.

Drugo nedeljo v noči so prilezli tatovi v samotno krčmo nad Laškimi toplicami, so nekaj pobrali in potem, ko se je dekla zbudila, odšli.

Drugi dan je bil somenj pri sv. Jakobu na Dolu, in ko naš kmet Borovšak zvečer domu gre, ga dva hudobneža med sedmo in osmo uro precej nad vasjo Ogeče napadeta, katerih se je s palico komaj vbrnil, in posebno, ko je začel klicati, kakor da bi tovaršija njegova še zadaj bila: „Pridita brž za menoj, tukaj so roparji“, sta rokovanja zbežala.

Ravno kar sem zvedel, da je tudi v sosedni Širski župniji cerkev okradena. Kaj ne, to so lepe razmere, v katerih tukaj živimo, in najbolj žalostno je pa to, ker nobenega upanja ni, da bi se v kratkem zboljšalo. Dokler se postave ne prenaredijo in poojstrijo, ne bo bolje; temuč še slabeje, tako, da bodo ljudje z revolverji okrog hodili pri belem dnevu. Pa še nekaj. Ako bi ljudje bolj rožnivenec seboj nosili, bi jim ne bilo treba revolverjev seboj jemati.

Domače novice.

(Trgovinska in obrtna zbornica za Kranjsko) bode imela redno sejo danes zvečer ob 6. uri v zbornični pisarni s sledečim dnevnim redom. 1. Zapisnik zadnje seje. — 2. Poročilo o zadevi vpisavanja stavbenega mojstra v trgovinski register. — 3. Poročilo o določbah VI. poglavja obrtnega reda. — 4. Poročilo o proračunu za leto 1885. — 5. Poročilo o prošnji za pošto podružnice v Ljubljani. — 6.

Poročilo o prošnji za somnje v Dvoru. — 7. Poročilo o napravi zadrug v Kamniškem političnem okraji. — 8. Poročilo o napravi zadrug v Metliki. — 9. Poročilo o prošnji, zadevajoči stanje topivnic za svinec. — 10. Poročilo o podpori razstave v Antverpeni. — 11. Poročilo o premembi § 18 osnovnih pravil za državno-železnični svet. — 12. Poročilo o prošnji za niže tarife za les. — 13. Poročilo o prošnjah za dovoljenje nastopiti obrti. — 14. Poročilo o zadevi vpeljave maksimalne tarife za meso v Kamniku. — 15. Poročilo o predlogu pet cenzorjev za podružnico avstro-ogerske banke v Ljubljani. — 16. Poročilo o napravi zadrug v Bohinji. — 17. Poročilo o nasvetu, da bi se zadrugam dovolilo pošiljati pisma „poštne prosto.“ — 18. Poročilo o preložitvi dveh somnjev „Pri Cerkvi“. — 19. Poročilo o pravilih pekovske zadrug v Ljubljani. — 20. Posamezni nasveti.

(Dnevni red XII. seje deželnega zbora kranjskega) v Ljubljani dné 16. oktobra 1884 ob 10. uri dopoldne. 1. Branje zapisnika o XI. deželnozborni seji dné 14. oktobra 1884. — 2. Naznanila zborničnega predsedstva. — 3. Ustno poročilo gospodarskega odseka o agrarnih razmerah na Kranjskem: F. o žganjepivstvu (k prilogi 14). — 4. Priloga 56: Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se prenarejajo nekatera določila deželnih zakonov dné 19. decembra 1874, št. 37, in 26. oktobra 1875, št. 27. — 5. Priloga 57: Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1885 (k prilogi 8). — 6. Ustno poročilo finančnega odseka: a) o deželnega odbora predlogi št. 42 gledé sistemiziranja plače za službo deželnega koncipista; b) o § 10 marg. št. 6 letnega poročila; c) o prošnji zdravnika v blaznici dr. Pavla Preinicha za povečanje plače; d) o prošnji deželnih uradnih slug za prosta stanovanja ali odškodnino v denarjih. — 7. Ustno poročilo finančnega odseka o prodaji licealne poslopja in glavne vojaške stražnice visoki c. kr. državi in o stavbi muzeja Rudolfinum (k prilogi 47). — 8. Priloga 54: Poročilo upravnega odseka z načrtom zakona zastran sodelovanja deželnega zastopa pri porabljevanji rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani. — 9. Ustno poročilo gospodarskega odseka o predlogu gosp. viteza Schneida gledé tarifov na južni železnici (k prilogi 27). — 10. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu g. poslanca dr. viteza Bleiweisa gledé vpeljave slovenskega uradnega jezika pri deželnih uradih (k prilogi 26). — 11. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3 marg. št. 10, 11, 12, 15, 16, 17 letnega poročila. — 12. Ustno poročilo upravnega odseka o cestni stavbi Žir-Spodnji Logatec in o treh dotičnih prošnjah. — 13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnjah v cestnih zadevah; a) občine Motnik; b) občine Podkraj; c) Radence in Staritrg; d) Novomesto. — 14. Ustno poročilo posebnega odseka za mestni statut v občinskem statutu mesta Ljubljane. — 15. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Št. Ožbalt za razdelitev v dve samostojni občini. — 16. Poročilo finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za l. 1885 (k prilogi 16). — 17. Ustno poročilo finančnega odseka o tem, da se pripravi potrební kapital v pokritje blagajničnih primanjkljajev deželnega zaklada (k prilogi 51).

(Tatu so vjeli) sinoči ob 7. uri zvečer na Št. Peterskem predmestji pri nekem branjevci. Popoldne prinesel je nek baraba novo obleko, prej ko ne kje ukradeno, tjekaj shranit. Med tem, ko mu je branjevec obleko spravljaj, ukradel mu je baraba nekaj sladkorja, eno čašo in en nož, in se je na to še lepo priporočil, češ, zvečer se bomo že zopet videli, kedar po obleko pridem. Branjevec zapazi še le potem, da mu manjka noža, sladkorja in čaše, ko je bil postopač že odšel in ker se mu tudi v varstvo izročena obleka ni nič varna zdela, pošlje jo na rotovž, kjer ob enem tatvino objavi. Baraba zvečer res pride zopet k branjevcu po obleko; čakala sta ga pa ondi že dva redarja, ki sta ga spremila na rotovž.

(Slovenske narodne pesni) na nemški jezik prosto preložene popevale se bodo po Dunaji. Preložil jih je po izvirni meri dr. Germonik, sedanji vrednik časnika „Patriot“. Kakor „Laib. Ztg.“ poroča, izdal se bo takih pesni cel venček na notah in se bode vsem taistim pevskim društvom poslal, ki so v prijateljski zvezi z Dunajskim pevskim društvom: „Sängerheim“.

(Huda zima) bo letos, kakor hočejo vremenski preroki vsi vedeti in po sedanjih mrzlih dnevih soditi, bi jim človek moral skoraj pritrditi. Tudi snega je že okoli nas proti severu in severozapadu vse

